

1. Introducció.

En aquest treball, desenvoluparem el Centre Nacionalista de Pineda (CNP) i intentarem discernir si era nacionalista o republicà nacionalista. A continuació, parlarem del Centre Autonomista Republicà de Mataró i, finalitzarem, comentant diversos centres i agrupacions nacionalistes i/o republicans. Hem d'afegir, que les fonts històriques actuals tampoc són les més adients; existeixen problemes per la falta d'informació directa en els arxius de les associacions, entitats, centres i partits polítics. Així, que generalment, les fonts són secundàries o d'hemeroteca i, això, no garanteix una certesa. En primer lloc, la premsa utilitzada és afí a una tendència ideològica i, això, probablement significarà una falta d'objectivitat que es pot traduir en falta d'omissió de segons quines coses i en una interpretació de segons quines altres.

2. Centre Nacionalista de Pineda.

Notícies sobre la seva institució¹ i constitució en setembre de 1906: Boix explica l'objecte i finalitats del CNP i es fa una lectura i aprovació d'estatuts.²

---

¹. Diputació de Barcelona. Fons local de publicacions periòdiques digitalitzades. La Costa de Llevant, 15 de setembre de 1906. Pàgina 10.

². Diputació de Barcelona (DB). Ídem. La Costa de Llevant, 29 de setembre de 1906. Pàgina 12.

En Frederic Boix, en nom de la comissió organitzadora, fa saber a l'alcalde que el dia 13 d'octubre de 1906, a les 20.30. hores, es farà una reunió general (en el seu local del carrer Sant Antoni n ° 7) de socis per nomenar la junta directiva.³

El CNP, mitjançant el seu president Boix, envia un telegrama al president de la Unió Catalanista per adherir-se a l'Aplec de la Protesta en Barcelona.⁴

Frederic Boix (President) i de Sebastià Horta i Vilaseca (Secretari) el dia 1 de desembre de 1906 anuncien la constitució del Centre Nacionalista de Pineda⁵ amb el fi i únic objecte de treballar per aconseguir l'autonomia integral de Catalunya i amb ella el reconquesta de les seves llibertats. Així mateix, conviden al míting inaugural el dia 9 del corrent en la seva seu social, a les tres de la tarda.

En La Costa de Llevant del dia 8 de desembre, pàgina 11, posa per avui (sic) i, que parlaran els oradors nacionalistes Martí Julià, Josep Maria Roca, Miquel Laporta, Salvador Millet, J. Sansalvador i Pere B. Tarragó.⁶ Aquest míting és suspès pel mal temps,⁷ però es farà el dia 16 de desembre, segons carta del consell directiu del Centre

---

³. Arxiu Municipal de Pineda de Mar (AMPM). Correspondència 1906.

⁴. DB. Ídem. La Costa de Llevant, 27 d'octubre de 1906, pàgina 10.

⁵. DB. Ídem. La Costa de Llevant, 8 de desembre de 1906. Pàgina 1.

⁶. Existeix escrit del president Frederic Boix a l'alcalde en data de 5 de desembre de 1906, en el que informa de la inauguració el dia 9 a les tres de la tarda en el local i que parlaran diversos oradors autonomistes. AMPM. Correspondència 1906. Notícia també en Gent Nova, 8 de desembre de 1906, pàgina 7. Parla del míting del Centre Nacionalista de Pineda. (Memòria Digital de Catalunya, arxiu de revistes catalanes antigues).

⁷. AMPM. Correspondència 1906. Carta del secretari del Centre, Sebastià Horta i Vilaseca a l'alcalde el 8 de desembre de 1906.. Hi ha segell de l'entitat.

Nacionalista de Pineda a l'Associació Catalanista de La Costa de Llevant,⁸ encara que es canviaran part dels oradors i seran el següents: Martí Julià, Josep Maria Roca, Folguera i Duran, Miquel Laporta, J. Sansalvador, S. Millet, J. Saló i algun altre.⁹

En El Poble Català del 5 de desembre, es parla del Centre Nacionalista i dels autonomistes de Pineda. El 15 de desembre, es comenta l'anul·lació del míting que l'entitat Unió Catalanista tenia en Pineda i el que es farà el dia 16. El 17 de desembre, es fa una exposició dels parlaments, dels quals, nosaltres trèiem certes notícies:¹⁰

Boix; ja és hora que en Pineda bategués el cor dels seus fills i un ampli sentit de germanor els acoblés a tots davant de la tirania del centralisme, representat pel caciquisme. La finalitat de l'entitat és un altre braç que allarga la comarca de Llevant a totes les altres filles de Catalunya i, que s'apresta a la lluita per la reivindicació dels pobles.

Domingo Saló (Centre Català de Sabadell); Boix va fundar el Centre Català de Santiago de Cuba (Per això, havia una bandera cubana en el Centre Nacionalista).

Salvador Millet; salutació als autonomistes de Pineda, en nom dels catalanistes de Masnou.

---

⁸. DB. Ídem. La Costa de Llevant, 15 de desembre de 1906. Pàgina 1. Informa de la suspensió del dia 9 i del futur esdeveniment. Signat el 12 de desembre pel president i el secretari del Centre. En la pàgina 11, torna a repetir avui i, diu els nous oradors que parlaran.

⁹. DB. Ídem. La Costa de Llevant, 19 de desembre de 1906. Pàgina 9. Confirmació de que s'ha fet el míting amb els oradors –afegeixen Campmany-.

¹⁰. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Hemeroteca. El Poble Català, 5, 15 i 17 de desembre de 1906. Pàgines 1.

La Junta Directiva
del "Centre Nacionalista"
tiene el honor de poner en
su conocimiento que ha cau-
sa del mal tiempo se ve
obligada suspender el mi-
tur anunciado para ma-
ñana

Dios guarde v. muchos años

Pineda 8 Diciembre 1906

P. a d e l J. D.

El Secretario

Sebastià Hosta; Vilanova

El Alcalde de Pineda

Comunicat del Centre a l'alcalde. AMPM. 8 Desembre de 1906.

Miquel Laporta (suposem que republicà federal); Vinc de la muntanya on s'hi cullen flors de Democràcia i República. Els federals tenim comunitat d'ideals amb els regionalistes i nacionalistes i per això quasi sempre es veuen junts.

Folguera i Duran (ex-president de la Unió Catalanista); felicita al Centre Nacionalista per adherir-se a la Unió Catalanista. Pel que fa a les adhesions i representacions en aquest míting, de la comarca del Maresme o Costa de Llevant, hi ha les següents: Catalanistes de Masnou, Centre Catalanista i Centre Catòlic Regionalista d'Arenys de Mar, Centre Nacionalista (Avenir) de Mataró, Associació Catalanista de La Costa de Llevant, Associació Catalanista de Calella, Associació Catalanista de Vilassar de Mar, Centre Autonomista Malgratenc i Comitè Federal de Malgrat i, Centre Catalanista de Canet.

El dia 19 de gener de 1907, en el CNP, es va fer una vetllada literari musical, en Boix va obrir l'acte, a continuació es van tocar peces a piano i es van recitar poesies, per acabar, el vice-president Martí Vilá va dir unes breus paraules.¹¹

Els Estatuts del Centre Nacionalista de Pineda, estan publicats en 1907,¹² però es van fer el 15 de setembre de 1906 pels membres de la comissió organitzadora –Frederic Boix, Sebastià Iglesias i Joaquim Pera-. El Consell Directiu, va ser compost per en Frederic Boix, president. Martí Vila, vice-president. Sebastià Iglesias, caixer. Pere Estol, Joaquim Marqués i Josep Pujadas, vocals. Sebastià Horta i Vilaseca, secretari. El Centre, tenia per objecte, vetlla pels interessos

---

¹¹. DB. Ídem. La Costa de Llevant, anunci de la vetllada el dia 19 de gener, programa d'aquesta el dia 26 del mateix, pàgines 11 i 10 respectivament.

¹². AMPM. Centre Nacionalista de Pineda. Còpia dels estatuts i reglament interior.

morals i materials de Catalunya i, treballar, per retornar a ella llur personalitat dintre de l'Estat espanyol. Així mateix, podria adherir-se a l'entitat que millor defensi les idees que manifesta i, a més de polític, era instructiu. Per ser soci, podien ser tots els veïns de la vila majors de quinze anys que estiguin conformes amb les doctrines del Nacionalisme. L'idioma oficial de l'entitat era el català, no obstant que es podria fer ús de qualsevol altre, sempre que les circumstàncies ho aconsellessin. El domicili social estava en el carrer Sant Antoni número 7 de Pineda. Francisco Manzano, com a governador civil de Barcelona, dóna el vist-i-plau el 2 d'octubre de 1906, dient que a pesar de que la societat utilitzi el català o altre idioma en la seva vida interior, ha d'utilitzar en els actes i documents de relació amb les autoritats la llengua oficial de l'Estat. El consell directiu, va fer un reglament interior on es permetien diversions i es fomentaria la instrucció. Les diversions eren els jocs, funcions teatrals, vetllades, balls, etc. Com a matèria instructiva, es consideraven els mítings, les conferències, la lectura i l'ensenyança.

El 16 de febrer de 1907, en el local del CNP, es va fer funció teatral amb l'obra *La Mare Eterna* i, la sarsuela *Dorm*.¹³ Un mes més tard, es va celebrar una vetllada literària musical. El programa l'iniciava un himne cantat pel cor infantil. Després, un jove recitava la poesia *La Boja*. A continuació, una simfonia a piano a quatre mans. Després, altra poesia, una cançó, una poesia, el cor de nenes, etc. L'acte finalitzava amb el parlament del senyor Martí Vilà.¹⁴

---

¹³. D.B. Ítem. La Costa de Llevant, 16 de febrer de 1907, pàgina 11.

¹⁴. Ítem. 16 de març de 1907, pàgina 10.

El 23 de març de 1907, es va representa el drama català Lo full de paper i, la peça L'oncle Benet.¹⁵

A finals de març, el candidat Eduard Calvet va ser rebut a l'estació de Pineda per la Junta i per un bon nombre de socis i es van dirigir al local del CNP. El senyor Calvet va exposar el programa econòmic i polític pel be de Catalunya fins aconseguir l'autonomia integral.¹⁶

El 6 d'abril de 1907, es va celebrar el míting de Solidaritat Catalana a Can Gelpí de Pineda presidit per Eduard Calvet i Pintó ja que el local del CNP va quedar petit de tanta gent. Es van repartir un fulls electorals dirigits Al Poble en que hi havia un escrit del CNP que deia que s'acostava el dia de la gran lluita i, que en un costat estava l'exercit defensor de la raó, la justícia i llibertat de Catalunya i, en l'altre, els enemics d'ella. Així mateix, deia que per demostra que eren dignes descendents dels avantpassats havien de rebutjar la compra de les consciències per unes miserables pessetes.¹⁷

El dia 13 d'abril de 1907, es va fer una conferència de l'advocat Salvador Millet i Millet.¹⁸ El 20 d'abril, es va celebrar un míting electoral en el local del CNP en què participa el senyor Calvet.¹⁹

El 17 d'abril, s'informa que el CNP ha presentat sol·licitud a la Unió Catalanista.²⁰

---

¹⁵. La Costa de Llevant. 23 de març de 1907, pàgina 11.

¹⁶. Ítem, 30 de març de 1907, pàgina 11.

¹⁷. Ítem, 6 d'abril de 1907, pàgina 14. L'acte és explicat el dia 13 d'abril, pàgines 14 i 15.

¹⁸. Ítem, 13 d'abril de 1907, pàgina 15.

¹⁹. Ítem. 27 d'abril de 1907, pàgina 12. La fotografia correspon al full trobat en l'AMP. Correspondència 1907.

²⁰. Memòria Digital de Catalunya (MDC). El Poble Català, 17 d'abril de 1907, P. 4.

A principis de maig, es va fer altre conferència per Salvador Bavi Bracons amb el tema Triomf de la Solidaritat Catalana i el seu resultat per la causa de Catalunya.²¹ El 18 de maig es va representa el drama català Tal faràs tal trobaràs i la peça catalana A ca la Modista.²² A finals del mateix mes, la companyia infantil va representa l'obra El vailet de la masia.²³

En el CNP, es va obrir una subscripció a principis de juny, per ajudar a pagar les despeses de les denúncies que es van posar en el setmanari La Costa de Llevant.²⁴ En aquest mateix mes, es fa una vetllada literari musical i es representa un drama i una sarsuela. La vetllada era de poesies i cançons catalanes que finalitzaven en una comèdia. El drama era El Cor del poble d'Ignasi Iglesias i, la sarsuela Dos carboners.²⁵

En la primera setmana de juliol, el CNP, va enviar un telegrama a Eduard Calvet felicitant-lo pel seu discurs al Congrés dels Diputats en defensa de Catalunya.²⁶ Per la festa major de Pineda del 29 d'agost fins el 31, en Calvet va anar a Pineda i amb les autoritats locals i de la Junta del Centre es dirigeix cap a l'ajuntament on fa un parlament. Al vespre del 29, acompanyat del senyor Boix, assisteix a les serenates i visita els dos envelats, primer el del Centre on balla amb senyoretetes i, després, al del Poble.²⁷

---

²¹. La Costa de Llevant, 11 de maig de 1907, pàgina 10.

²². La Costa de Llevant, 18 de maig de 1907, pàgina 12.

²³. Ítem, 25 de maig de 1907, pàgina 10.

²⁴. Ítem., 1 de juny de 1907, pàgina 10.

²⁵. Ítem, 15 de juny de 1907, pàgina 10.

²⁶. Ítem, 6 de juliol de 1907, P. 10. Telegrama signat per en Boix, Vilá, Iglesias, Estol, Marqués, Pujadas, Horta.

²⁷. Ítem, 7 de setembre de 1907, P. 10 i 11. Posa acompanyat del senyor Riera, però és un error, corregit el 14 de setembre, p. 11.